

WYROK

WIMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Matuszewski

Protokolant: stażysta Iwona Moskal

przy udziale A. K. Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2014 roku

sprawy **M. R.**

oskarżonego z art. 286 § 1 k.k. i inne

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań -Stare Miasto w P. z dnia 20 listopada 2013 roku, sygnatura akt VIII K 617/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę do ponownego rozpoznania przekazuje Sądowi Rejonowemu Poznań Stare Miasto w P..

SSO Leszek Matuszewski

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w P., wyrokiem z dnia 20 listopada 2013 roku, sygn. akt VIII K 617/13 uznał oskarżonego **M. R.** za winnego tego, że:

- w dniu 4 marca 2012 roku w P.działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził (...)(...)z siedzibą w W.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 14.133, 19 złotych w związku z wypowiedzeniem umowy numer (...)ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym (...) L.zawartej z R. M., poprzez przedłożenie uprzednio podrobionego przez siebie podpisu R. M., dokumentu w postaci oświadczenia z dnia 4 marca 2012 roku o rezygnacji z polisy i wprowadzenia tym samym przedstawiciela pokrzywdzonej spółki do autentyczności wyżej wymienionego dokumentu oraz rzeczywistego oświadczenia woli R. M.,
- w dniu 26 stycznia 2012 roku w P.działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził (...)(...)z/s w W.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 6789,15 złotych w związku z wypowiedzeniem umowy (...)polisa nr (...)zawartej z A. J., poprzez przedłożenie uprzednio podrobionego przez siebie podpisu A. J., dokumentu w postaci wniosku o wypowiedzenie umowy (...)polisa nr (...)i wprowadzenia tym samym przedstawiciela pokrzywdzonej spółki co do autentyczności wyżej wymienionego dokumentu oraz rzeczywistego oświadczenia woli A. J.,
- w dniu 10 grudnia 2009 roku w P.działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził (...)(...)z siedzibą w W.W. B.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 35,840, 18 złotych w związku z polisą nr (...)zawartej z W.B., poprzez przedłożenie uprzednio podrobionego przez siebie podpisu W. B., dokumentu w postaci dyspozycji wypłaty z rachunku głównego nr polisy (...)i wprowadzenia tym samym

przedstawiciela pokrzywdzonej spółki co do autentyczności wyżej wymienionego dokumentu oraz rzeczywistego oświadczenia woli W. B.,

- w dniu 5 grudnia 2012 roku w P.działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził (...)(...)z siedzibą w W.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 9171, 73 złote w związku z wypowiedzeniem umowy ubezpieczenia numer (...)zawartej z K. L.poprzez przedłożenie uprzednio podrobionego przez siebie podpisu K. L., dokumentu w postaci oświadczenia z dnia 5 grudnia 2012 roku o rezygnacji z polisy i wprowadzenia tym samym przedstawiciela pokrzywdzonej spółki co do autentyczności wyżej wymienionego dokumentu oraz rzeczywistego oświadczenia woli K. L.tj. przestępstw z art. 270 § 1 k.k. i art. 286 §1 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. i za to na mocy art. 286 §1 k.k. w związku z art. 11 § 3 k.k., art. 33 § 1,2 i 3 k.k. wymierzył mu za każde z tych przestępstw karę po 1 roku i 2 miesiące pozbawienia wolności i grzywnę 80 stawek dziennych po 10 złotych każda, (punkt I wyroku)

W punkcie II uznano tego podsądnego za winnego tego, że w dniu 24 marca 2012 roku w P.działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził (...)(...)z siedzibą w W.do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 26.335, 18 złotych w związku z wypowiedzeniem umowy numer (...)ubezpieczenia na życie z funduszem kapitałowym (...) L.zawartej z L. P. (1), w ten sposób, że wprowadzając w błąd, co do treści podpisywanego dokumentu wyłudził od L. P. (2)poświadczenie nieprawdy w postaci dyspozycji wypłaty z rachunku głównego nr polisy (...)maksymalnie możliwej kwoty i przekazania jej na rachunek bankowy nr (...), a następnie przedłożył przedmiotowy dokument w placówce (...)Towarzystwo (...)wprowadzając w ten sposób w błąd przedstawiciela pokrzywdzonej spółki, co do rzetelności wyżej wymienionego dokumentu oraz rzeczywistego oświadczenia woli L. P. (3)tj. przestępstwa z art. 272 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. i art. 273 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. i za to na mocy art. 286 § 1 k.k. w związku z art. 11 §3 k.k., art. 33 § 1,2 i 3 k.k. wymierzył mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę 80 stawek po 10 złotych każda

Sąd Rejonowy na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył wyżej wymienione kary jednostkowe i wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę 100 stawek dziennych po 10 złotych każda. Wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności zostało warunkowo zawieszona, na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k., na okres 3 lat próby.

Sąd I instancji na podstawie art. 46 §1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz (...)Towarzystwo (...)na (...) SAz siedzibą w W.kwoty 92 094, 28 złotych.

W ostatnim punkcie wyroku, na podstawie art. 44 § 2 k.k. orzeczono przepadek na rzecz Skarbu Państwa poprzez zniszczenie dowodów rzeczowych w postaci dokumentów zawartych w aktach sprawy na k.23,34 i 34 a.

Na podstawie art. 627 k.p.k., zasądzono od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 621 złotych i na mocy art. 17 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych zwolniono go od opłaty.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się **prokurator**, zaskarżając go w części dotyczącej orzeczenia o karze za przestępstwa opisane w punkcie 1 i 2 aktu oskarżenia, a przypisane podsądnemu w punkcie 1 wyroku oraz w części dotyczącej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu w punkcie II wyroku, a także w części dotyczącej orzeczenia o przepadku dowodów rzeczowych na korzyść oskarżonego M. R.. Autor apelacji zarzucił orzeczeniu:

- obrazę prawa materialnego tj. art. 91 § 1 k.k. polegającą na jego niezastosowaniu w sytuacji gdy czyny zarzucane oskarżonemu w punktach 1 i 2 oskarżenia, a przypisane M. R. w punkcie 1 wyroku, zostały popełnione w podobny sposób i w krótkich odstępach czasu, zanim zapadł pierwszy wyrok, co do któregośkolwiek z nich, a zatem w stosunku do tych przestępstw powinna być wymierzona jedna kara przy zastosowaniu wyżej wymienionego przepisu,
- obrazę prawa materialnego tj. art. 272 k.k. i art. 273 k.k. poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że zachowanie polegające na wprowadzeniu w błąd beneficjenta polisy ubezpieczeniowej, co do treści podpisywanego

dokumentu w postaci dyspozycji wypłaty z rachunku głównego polisy maksymalnie możliwej kwoty i przekazania jej na inny rachunek bankowy, wypełnia znamiona występku wyłudzenia poświadczenia nieprawdy w rozumieniu przywołanych przepisów, a w konsekwencji błędne zakwalifikowanie czynu oskarżonego jako przestępstwa z art. 272 k.k. i art. 286 §1 k.k. i art. 273 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k. podczas gdy prawidłowa analiza zachowania M. R. nakazuje przyjęcie, iż wypełniło ono jedynie znamiona przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.,

- obrazę prawa materialnego tj. art. 44 § 2 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie zamiast art. 44 § 1 k.k. w sytuacji, której Sąd ustalił, że stanowiące dowody rzeczowe dokumenty znajdujące się na kartach 24,43 i 34 a akt VIII K 617/13 zostały przez oskarżonego podrobione, a zatem pochodziły bezpośrednio z przestępstwa w rozumieniu art. 44 §1 k.k.,
- obrazę prawa materialnego tj. art. 3 §1 k.k.w. poprzez wskazanie w części dyspozytywnej orzeczenia w pkt VI wyroku o sposobie dokonania przypadku dowodów rzeczowych.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej kary za przestępstwa zarzucane oskarżonemu w punktach 1 i 2 aktu oskarżenia, a przypisane oskarżonego w punkcie I wyroku, przy ustaleniu, że czyny te zostały popełnione w podobny sposób i w krótkich odstępach czasu, wymierzenie za te przestępstwa na podstawie art. 286 § 1 k.k. w związku za art. 11 § 3 k.k. i art.33 § 1 ,2 i 3 k.k. w związku z art. 91 §1 .k.k. kary jednego roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wymiarze 90 stawek dziennych po 10 złotych każda i na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 §1 i 2 k.k. połączenie kar jednostkowych pozbawienia wolności i grzywny poprzez orzeczenie wobec oskarżonego kary łącznej jednego i 6 miesięcy pozbawienia wolności i grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 10 złotych każda,
- zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej kwalifikacji prawnej za przestępstwo zarzucane oskarżonemu w punkcie II wyroku poprzez eliminację z kwalifikacji prawnej przepisów art. 272 k.k. i art. 273 k.k. i przyjęcie, że zachowanie wypełniło znamiona z art. 286 § 1 k.k.,
- zmianę punktu VI wyroku poprzez przyjęcie jako podstawy prawnej przypadku dowodów rzeczowych art. 44 § 1 k.k. oraz wyeliminowanie jako podstawy określenia sposobu orzekania przypadku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługuje na uwzględnienie z tym, że wniosek o zmianę wyroku jest na obecnym etapie przedczesny. Przedmiotowy wyrok nie poddaje się kontroli odwoławczej z racji ewidentnych braków w jego pisemnym uzasadnieniu. Nadto ilość i rodzaj błędów popełnionych przez Sąd Rejonowy podczas orzekania sprawia, że Sąd odwoławczy zmieniając orzeczenie musiałby faktycznie zastąpić Sąd meriti.

Sąd Okręgowy przypomina, że stosownie do przepisu art. 424 § 1 k.p.k. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie udowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych; uzasadnienie powinno także zawierać wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku. Prawidłowo i starannie sporządzone uzasadnienie powinno umożliwiać stronom dogłębne poznanie motywów, którymi kierował się Sąd, aby w razie dostrzeżenia określonego rodzaju błędów lub uchybień mogły one podjąć decyzję w przedmiocie poddania orzeczenia kontroli instancyjnej. Uzasadnienie orzeczenia powinno mieć charakter dokumentu sprawozdawczego, odzwierciedlającego sposób dochodzenia przez Sąd do określonych konkluzji (zob. orzeczenie. SN z 26.03.1981 r., publik. OSNPG 1981, nr 12, poz. 139). Uchybienia, jakich dopuścił się Sąd Rejonowy sporządzając pisemne uzasadnienie wyroku nie pozwalają na kontrolę odwoławczą toku rozumowania Sądu I instancji, który legł u podstaw przyjętych ocen prawnych zachowania podsądnego. Lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wskazuje, że Sąd I instancji zupełnie nie wyjaśnił przyjętej kwalifikacji prawnej zachowań przypisanych M. R..

Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku nie może ograniczyć się wyłącznie do wymienienia zastosowanych przepisów, lecz powinno polegać na argumentacji przemawiającej za zastosowaniem kwalifikacji prawnej odnośnie każdego konkretnego przypisanego czynu. Słusznie wywodzi prokurator, że uzasadnienie podstawy prawnej zaskarżonego wyroku nie tłumaczy dlaczego Sąd ten nie przyjął przy czynach opisanych w punktach 1 i 2 aktu oskarżenia konstrukcji ciągu przestępstw z art. 91§ 1kk. Trudno za takie wytlumaczenie przyjąć stwierdzenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że „występki te miały miejsce w ciągu prawie 3 lat od 10.12.2009r do 24.03.2012r. One były popełnione w dużych odstępach czasu”. Przecież analizując kwestie możliwości zastosowania konstrukcji ciągu przestępstw badamy odstęp czasowy pomiędzy poszczególnymi przestępstwami przypisanymi sprawcy. Pierwsze dwa występki przypisane oskarżonemu zostały przez niego popełnione w odstępie około jednego miesiąca. Trudno taki odstęp czasu uznać za długi i wydaje się też, że w odniesieniu do tych występków zachodzą pozostałe przesłanki prawne do zastosowania konstrukcji ciągu przestępstw.

Uznanie oskarżonego punkcie II zaskarżonego wyroku za winnego popełnienia przestępstwa wyczerpującego znamiona występkę z art. 272 k.k. i art. 273 k.k. odbiega od znamion tychże przestępstw oraz realiów niniejszej sprawy. Sąd odwoławczy przypomina, że stosownie do treści przepisu art. 272 k.k., za wskazane tam przestępstwo odpowiada jedynie ten, kto „wyłudza poświadczenie nieprawdy przez podstępne wprowadzenie w błąd funkcjonariusza publicznego lub innej osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu”. Znamię czasownikowe tego występkę polega na uzyskaniu potwierdzenia prawdziwości okoliczności nieprawdziwej przez osobę uprawnioną do wystawienia dokumentu w zakresie takiej okoliczności. Skarżący słusznie zwrócił uwagę, że pisemna dyspozycja beneficjenta polisy wypłaty nie stanowi wyłudzenia poświadczenia nieprawdy. Pisemna dyspozycja wypłacenia kwoty pieniężnej stanowi realizację uprawnienia majątkowego, polegającego na złożeniu oświadczeniu woli upoważnionemu pracownikowi banku. Pokrzywdzona nadto nie jest funkcjonariuszem publicznym, lecz stroną umowy cywilnoprawnej. Z zupełnie niezrozumiałych dla Sądu odwoławczego powodów, organ wyrokujący w sprawie uznał zatem, że podsądny wyłudził dokument w postaci poświadczenia nieprawdy od funkcjonariusza publicznego. Tak, jak już podkreślono, uzasadnienie nie zawiera dosłownie żadnych rozważań prawnych wyjaśniających powód przyjęcia tego rodzaju kwalifikacji prawnej.

Ustalenie prawidłowej kwalifikacji prawnej przypisanych oskarżonemu przestępstw, w tym czy zostały one popełnione w ramach konstrukcji ciągu przestępstw czy nie są konieczne dla skontrolowania procesu wymiaru kary, w szczególności ustalenia przez Sąd Rejonowy stopnia społecznej szkodliwości czynu i zawinienia.

Wykazane powyżej uchybienia powodują, że zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej.

Na marginesie, należy wskazać, że język w którym sporządzono uzasadnienie zaskarżonego wyroku rażąco odbiega od elementarnych standardów redagowania tego rodzaju dokumentów. Nadużywanie przez Sąd I instancji zaimków osobowych jak „on”, czy pisanie o oskarżonym M. R., że „przyznał się do popełnienia zarzucanego jej czynu” sprawia, że pisemne motywy wyroku są mało przejrzyste. Sąd Rejonowy nie ustrzegł się nadto błędów stylistycznych. Ranga i znaczenie uzasadnienia wyroku, choćby dla dokonywania kontroli instancyjnej i kontroli prawidłowości zapadłego rozstrzygnięcia, skłaniać powinny organ orzekający do takiej redakcji uzasadnienia wyroku, która w sposób czytelny, rzeczowy i wewnętrznie niesprzeczny przedstawiałaby sposób rozumowania sądu i dokonywane oceny. (zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 czerwca 2013 r. II AKa 81/13 LEX nr 1324703).

Sąd odwoławczy podziela zastrzeżenia prokuratora wobec orzeczenia przepadek dowodów rzeczowych. Sąd odwoławczy przypomina, że zgodnie z przepisem art. 44 § 2 k.k., sąd może orzec, a w wypadku wskazanym w ustawie orzeka przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa. Przepadek ten obejmuje narzędzia przestępstwa (instrumenta sceleris) w znaczeniu ścisłym, tj. przedmioty wytworzone specjalnie do popełniania przestępstw, jak też narzędzia w znaczeniu szerszym (sensu largo) w postaci przedmiotów służących celom nieprzestępnym, które zostały wykorzystane do popełnienia przestępstwa. Z taką sytuacją procesową nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Skarżący ma rację, że dokumenty podrobione przez oskarżonego, których przepadek orzekł Sąd I instancji stanowią faktycznie rzeczy wytworzone w drodze przestępstwa, a zatem takie, które powstają w

wyniku realizacji znamion czynu zabronionego. Organ orzekający ponownie wyrokując, starannie rozważy podstawę prawną przypadku dowodów rzeczowych

Zasadnicze zastrzeżenia Sądu Okręgowego wzbudza liczba i rodzaj błędów popełnionych podczas redagowania wyroku. Sprostowania z dnia 5 grudnia 2013 roku i 14 grudnia 2014 roku nie skorygowały rzeczonych usterek. Oczywiście omyłki pisarskie w praktyce orzecniczej mają miejsce i mogą zostać prostowane w trybie art. 105 par 1 k.p.k. Jednakowoż ilość pomyłek w jednym stosunkowo prostym i krótkim wyroku wskazuje, że organ orzekający nie dołożył elementarnej staranności przy jego redakcji. Prokurator ma rację, że Sąd Rejonowy nie zmienił w punkcie I wyroku dat popełnienia występku, przyjętej w punkcie 5 aktu oskarżenia, a nadto nie wpisał jako prawidłowej daty czynu 17 marca 2011 roku w miejsce błędnej daty 5 grudnia 2012 roku i daty oświadczenia o rezygnacji z polisy (...).02.2011r w miejsce błędnej 5 grudnia 2012 roku. Co więcej, opisy przypisanych czynów zawierają następujące sformułowania” wprowadzenie tym samym przedstawiciela pokrzywdzonego co do autentyczności dokumentu”, wprowadzenie tym samym przedstawiciela co do autentyczności wyżej wymienionego dokumentu” wprowadzenie tym samym przedstawiciela pokrzywdzonej spółki co do autentyczności”. Tego rodzaju usterki językowe świadczą o niestaranności przy redagowaniu wyroku i nie powinny mieć miejsca w tak istotnym dokumencie jak wyrok Sądu.

W ponownym postępowaniu, Sąd Rejonowy wyda wyrok po starannym rozważeniu kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu przestępczego zachowania. Redagując wyrok, Sąd I instancji winien ustrzec się tak licznych błędów redakcyjnych. W wypadku sporządzania pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, należy respektować wymagania płynące z art. 424 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy;

uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań-Stare Miasto w P...

SSO Leszek Matuszewski